

МОНГОЛ УЛСЫН 2016 ОНЫ ТӨСВИЙН ӨРИЙН УДИРДЛАГА

Хэлэлцүүлэгт зориулсан тойм

Тайлан боловсруулсан: П.Хишигбаяр
Д. Баярмаа

Хянан тохиолдуулсан: Д.Оюунбадам

2015 оны 11-р сар

Энэхүү тойм дүгнэлт нь Нээлттэй Нийгмийн Форумын албан ёсны байр суурь биш бөгөөд гагцхүү хувь судлаачдын байр суурийг илтгэнэ.

Тайлангийн танилцуулга

Зөвлөх баг Нээлттэй Нийгэм Форумтай байгуулсан гэрээний дагуу 2015 оны Монгол улсын Нэгдсэн төсвийн төсөлд хийсэн тойм дүгнэлтийг 2015 оны 10-р сарын 12-ноос эхлэн 2015 оны 11-р сарын 05-ны хооронд боловсруулсан болно.

Зөвлөх багийн боловсруулсан тойм дүгнэлтэнд дараах мэдээллүүд багтсан:

- Макро эдийн засгийн тэнцвэр ба нэгдсэн төсөв
- Засгийн газрын өрийн тойм
- 2016 оны төсөвт тулгарч болзошгүй эрсдэл
- Нэгдсэн тойм дүгнэлт

Тайлангийн үндсэн зорилго нь төсвийн мэдээллийг бодлого боловсруулагчид болон иргэд, олон нийтэд хүртээмжтэй, шинжилгээ, дүгнэлт бүхий хэлбэрээр танилцуулах явдал юм. Мөн төсвийн төлөвлөлт болон Монгол улсын эдийн засгийн нөхцөл байдалтай төсвийн төсөл хэрхэн уялдаж байгааг тодруулан, түүнд хараат бус дүгнэлт өгөхөд оршино.

Энэхүү танилцуулгыг боловсруулахдаа Сангийн яамны төсвийн мэдээллүүд, Монголбанк, ҮСХ, Олон Улсын Валютын сан, Дэлхийн банк болон бусад олон улсын судалгааны байгууллагуудаас эмхтгэн гаргасан тайлангууд болон тоон мэдээллүүдэд тулгуурлан боловсруулав.

ТАНИЛЦУУЛГА

ННФ-аас жил бүр төсвийн төсөлд тойм дүгнэлт өгч, тайланг хэвлэн олон нийтэд хүргэдэг.

АГУУЛГА

МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТЭНЦВЭР БА НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ТЭНЦЭЛ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТОЙМ

2016 ОНЫ ТӨСӨВ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙР СУУРЬ

МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТЭНЦВЭР БА НЭГДСЭН ТӨСӨВ

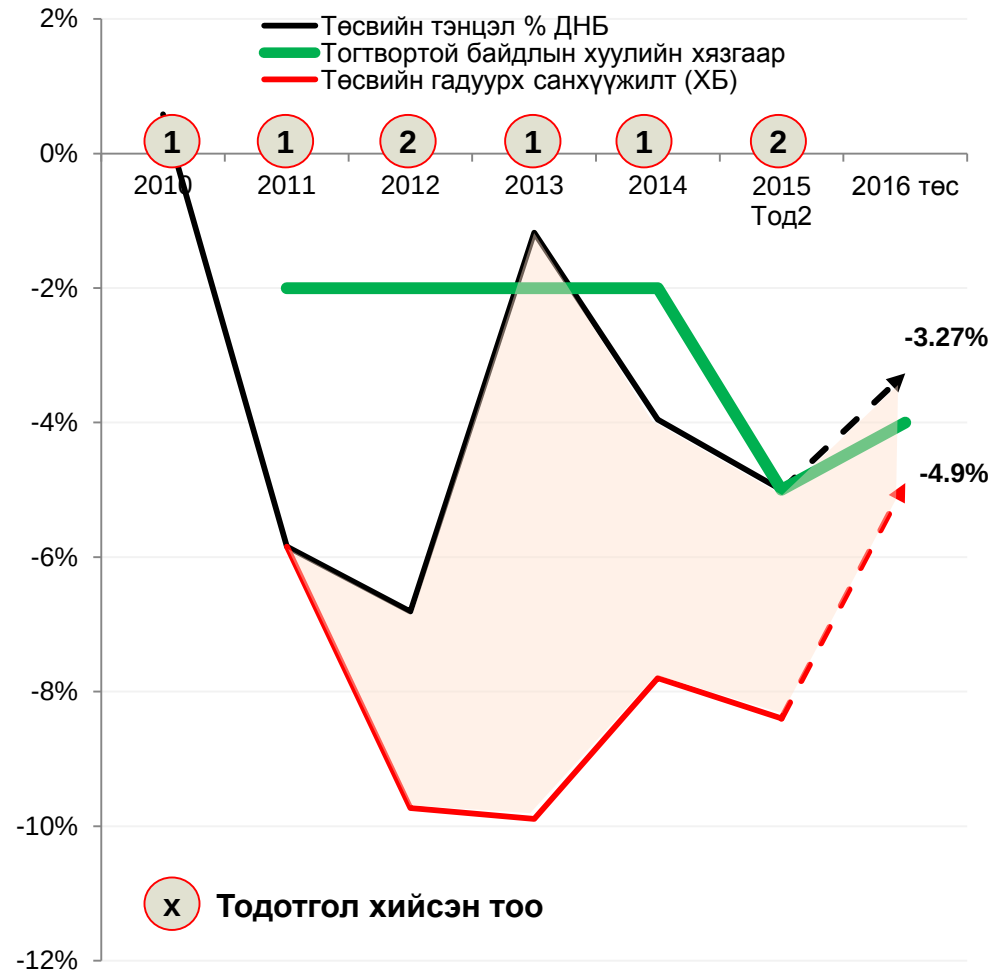
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТОЙМ

2016 ОНЫ ТӨСӨВ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙР СУУРЬ

Төсвийн хяналт суларсны улмаас жил бүр тодотгодог сахилга батгүй төсвийн бодлоготой болсон

Нэгдсэн Төсвийн орлого ба зардал

Их Наяд төгрөг

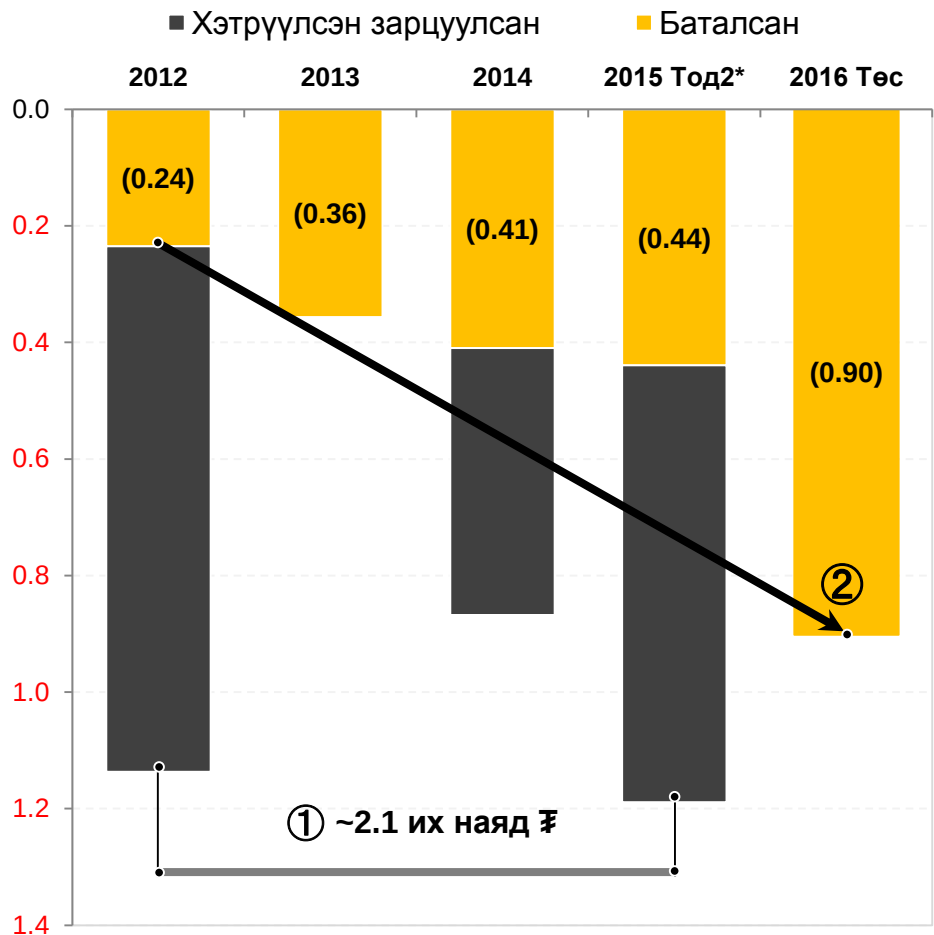
Тойм дүгнэлт

- 2016 оны Нэгдсэн төсвийн нийт алдагдлыг Нэрлэсэн ДНБ-ий – 3.27% буюу **~0.901** их наяд төгрөгт тооцсон нь тод 2-той харьцуулахад 24%-иар буурсан.
- Нэрлэсэн ДНБ-ийг **~27.58** их наяд төгрөгт хүрч 2015 оны тодотголоос 17.1%-иар өсөхөөр төсөөлсөн.
- Нөгөө талаас жил болгоны төсвийг тодотгон өөрчлөх буруу жишиг сүүлийн 10 гаруй жил бий болсон нь төсвийн сахилга батыг улам бүр сулруулж байна. 2010-2015 оны хооронд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан хувь хэмжээнд гүйцэтгэлээр хүрсэн нь зөвхөн 2013 он юм.
- 2015 оны хувьд 2 удаа тодотгосон, мөн төсвийн тогтвортой байдлын хуулийг шинэчлэн найруулж төсвийн нийт алдагдлыг ДНБ-ний 5%-д хүргэсэн.
- 2012 оноос эхлэн Хөгжлийн банкны төсвийн гадуурх санхүүжилтийг нэгдсэн төсвөөс тусдаа тооцож байсан нь төсвийн сахилга бат сулрах нэг шалтгаан болсон. 2015 оноос эхлэн Төсвөөс эргэн төлөгдөх зардлуудыг төсөвт суулгадаг болсон.
- Өмнөх жилүүдийн Уул уурхайн баялагаас олсон их хэмжээний орлого нь төсвийн хяналтыг сулруулсан гол шалтгаан юм.

ТӨСӨВТ ТАВИХ ХЯНАЛТЫГ ЭРС НЭМЭГДҮҮЛЭХ, БАТАЛСАН ТҮВШНЭЭС ИЛҮҮ АЛДАГДАЛ БИЙ БОЛГОХЫГ ЗӨВШӨӨРӨХГҮЙ БАЙХ, ТӨСВИЙН ЗАРЦУУЛАЛТЫН ҮР АШИГ, ИЛ ТОД БАЙДАЛД ӨНДӨР ШААРДЛАГА ТАВИХ ХЭРЭГТЭЙ

Нэгдсэн Төсвийн орлого ба зардал

Их Наяд төгрөг

Тойм дүгнэлт

① 2012 – 2015 оны хооронд Засгийн газрын зүгээс УИХ-аар батлуулсан төсвийн алдагдлын хэмжээнээс даруй 2.1 их наядаар буюу 1.02 тэрбум долларыг хяналтгүй зарцуулсан байна.

Өөрөөр хэлбэл 2012 оноос хойш төсвийн алдагдлын нэрлэсэн тоо хэмжээг жил бүр өсгөн баталж, түүнээсээ илүү хэмжээний алдагдлыг хэтрүүлэн бий болгосон.

② Их хэмжээгээр хэтрүүлэн хэрэглэсэн алдагдлыг нөхөх зорилгоор дотоодын болон гадаадын бонд, засгийн газрын баталгааг жил дараалан гаргасан. Үүний улмаас Өрийн удирдлагын хуулийг шинэчлэн баталсан.

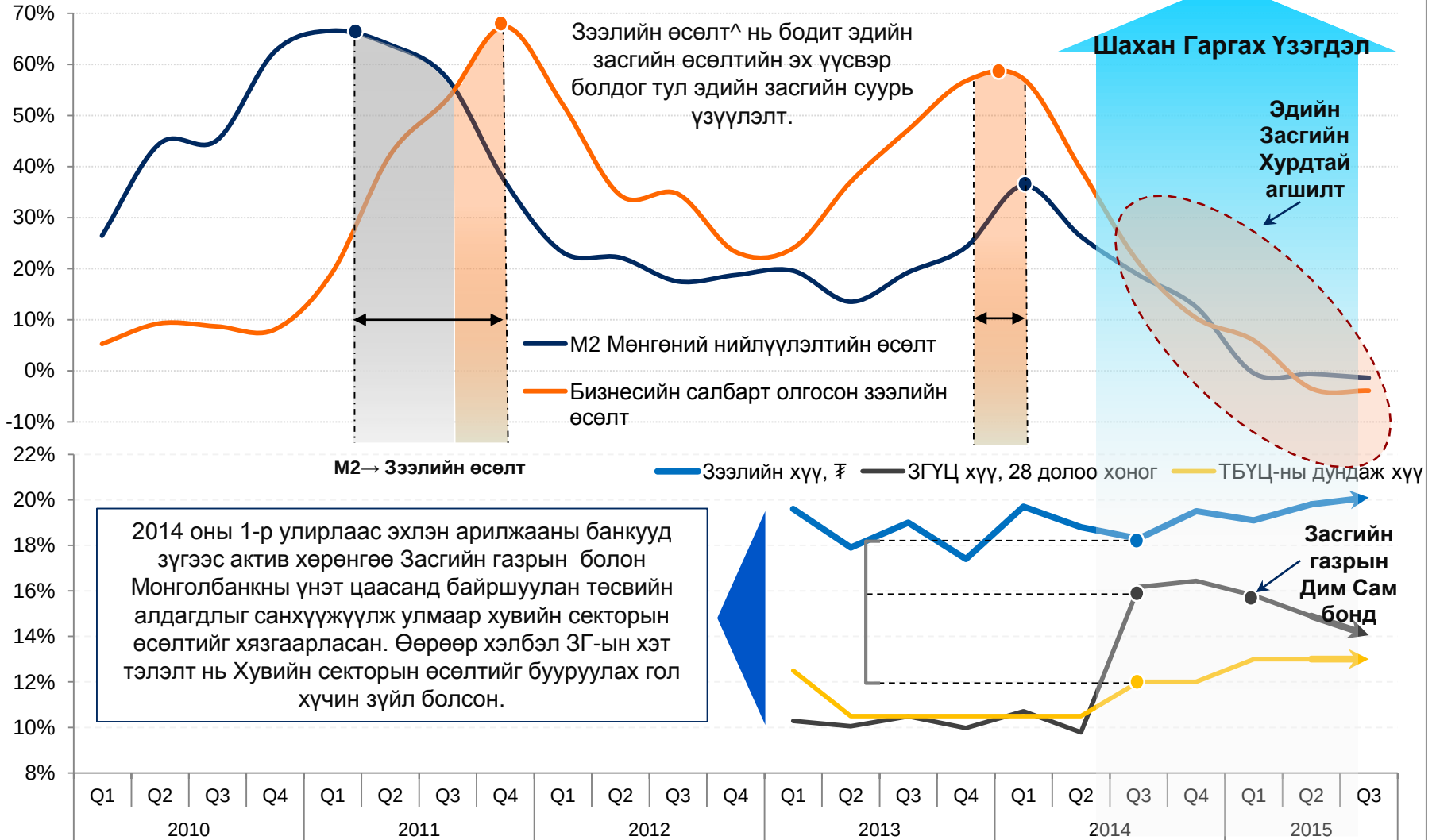
Цаашид төсөвт тавих хяналтыг онцгой нэмэгдүүлэх, баталсан түвшнээс илүү алдагдал бий болгохыг зөвшөөрөхгүй байх, төсвийн зарцуулалтын үр ашиг, ил тод байдлыг хангаж ажиллах хэрэгтэй байна. Хэрэв баталсан түвшнээс төсвийн алдагдлыг хэтрүүлсэн тохиолдолд хариуцлага тооцдог бодит механизм бий болгох шаардлагатай.

Төсвийн хэт тэлэлт, хяналтгүй төсвийн алдагдал, түүнийг санхүүжүүлэх эх үүсвэр нь хувийн хэвшлийн өрсөлдөөнийг бууруулж, шахан гаргах үзэгдэл бий болгосон

ТӨСВИЙН ОН ДАРААЛСАН АЛДАГДЛУУД ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ӨСӨЛТӨД СӨРГӨӨР НӨЛӨӨЛСӨН

МӨНГӨНИЙ НИЙЛҮҮЛЭЛТ БА БИЗНЕСИЙН ИДЭВХ (ЗАСГИЙН ГАЗАР БИЗНЕСИЙГ ШАХАН ГАРГАХ ҮЗЭГДЭЛ)

БҮХ ҮЗҮҮЛЭЛТ ХУВИАР %

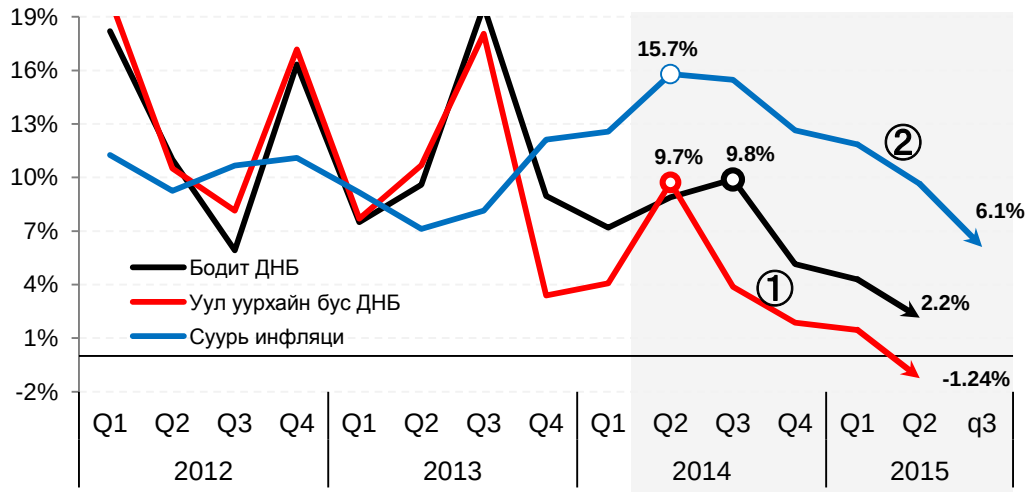

[^]Ялангуяа бизнесийн зээл бол шинэ үйлдвэрлэл, бизнесийн өргөжилтийн суурь болдог санхүүгийн бүтээгдэхүүн юм.

Бодит ДНБ-ий өсөлт 4 улирал, Суурь инфляци 6 улирал дараалан буурсан ч Монголбанкинд мөнгөний бодлогын хүүг бууруулж, зээлийн өсөлтийг тэтгэн эдийн засгийн өсөлтийг урамшуулах бодлогын орон зай байхгүй- **БОДЛОГЫН ДИЛЕММА**

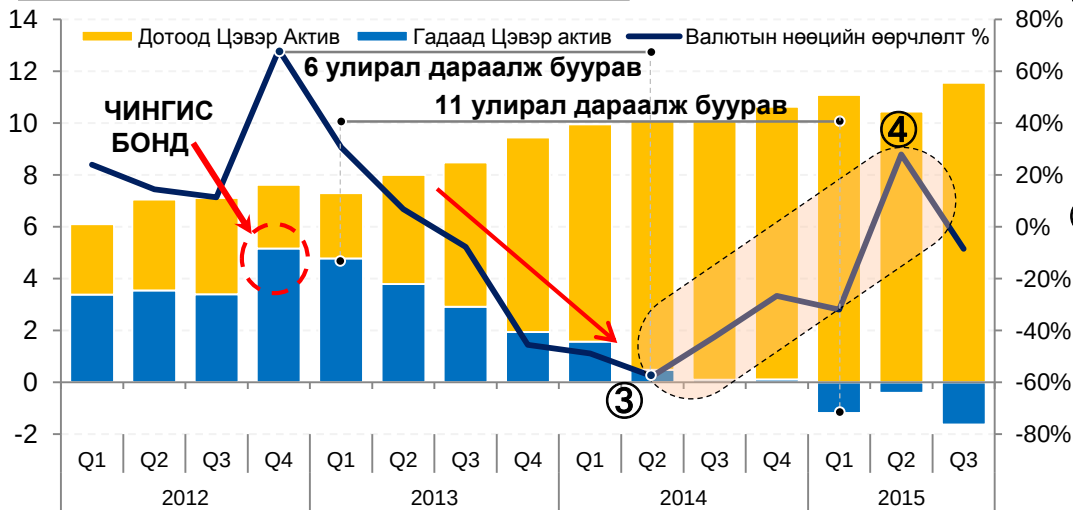
Бодит ДНБ ба Суурь Инфляцийн өсөлт

Өсөлтийн хувь %

Мөнгөний нийлүүлэлт ба Гадаад Валютын нөөц

Их Наяд төгрөг (rhs %)

Тойм дүгнэлт

① 2014 оны 3-р улирлаас хойш бодит ДНБ-ий өсөлт 4 улирал, уул уурхайн бус ДНБ-ий өсөлт 5 улирал тус тус дараалан буурсан.

② Хүнс болон улирлын нөлөө бүхий инфляцийг хасаж тооцдог суурь инфляцийн түвшин 2014 оны 2-р улирлаас хойш 6 улирал дараалан буурч 6.1% хувьд хүрсэн.

2015 оны 9-р сарын байдлаар Монголбанк нийт ~11.5 их наяд төгрөгийн нийлүүлэлтийг хийсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 16%-иар өссөн үзүүлэлт юм. Мөнгөний нийлүүлэлтийн (M2) өсөлтийг дан ганц дотоод цэвэр активаар хангаж буй нь Монголбанкны гадаад валютын нөөц татарсантай шууд холбоотой.

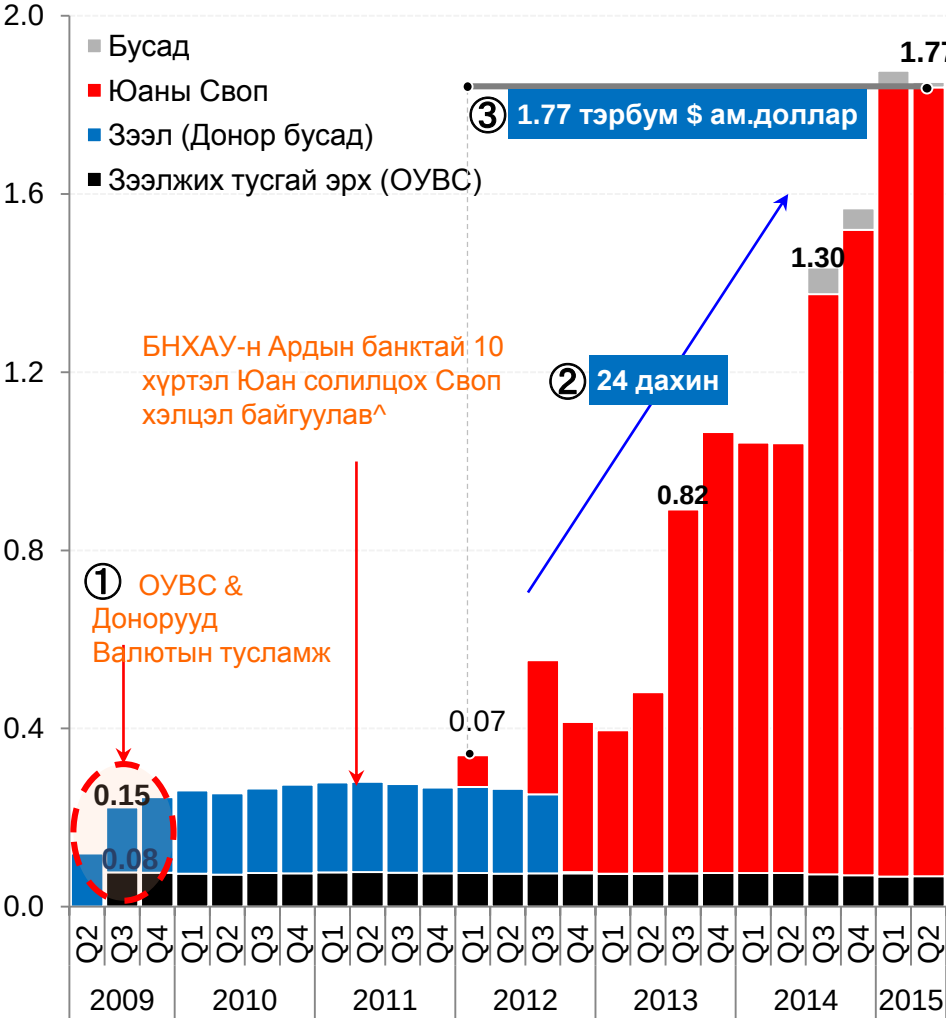
③ Цаашид гадаад валютын нөөц нэмэгдэхгүй тохиолдолд Монголбанк мөнгөний нийлүүлэлтийг нэмэх, 2009 оны 2-р улирлаас хойш хамгийн өндөр түвшиндээ хүрээд буй мөнгөний бодлогын хүүг бууруулан эдийн засгийн өсөлтийг урамшуулах бодлогын орон зай байхгүй.

④ Сонирхолтой нь 2013 оны 1-р улирлаас 2014 оны 1-р улирал хүртэл Гадаад цэвэр актив, Гадаад валютын нөөцийн (ГВАН) өөрчлөлт хамтдаа ижил чиглэлд буурч байсан ч 2014 оны 3-р улирлаас эхлэн ГВАН хурдтай өсч эхлэсэн байна. Энэ нь 3 үндсэн шалтгаантай. 1-рт Монгол банкинд тушаах алтны хэмжээ өссөн, 2-рт Арилжааны болон Хөгжлийн банкны гадаад бондууд, 3-рт БНХАУ-ын Ардын банкттай хийж буй Юаны своп юм.

Монголбанк ~1.77 тэрбум ам.доллартай тэнцэх хэмжээний юаны своп хийсний дийлэнх хэсгийг төгрөгийн ханшийг тогтворжуулахад зарцуулсан

Монголбанкны гадаад өр

Тэрбум Ам.Доллар

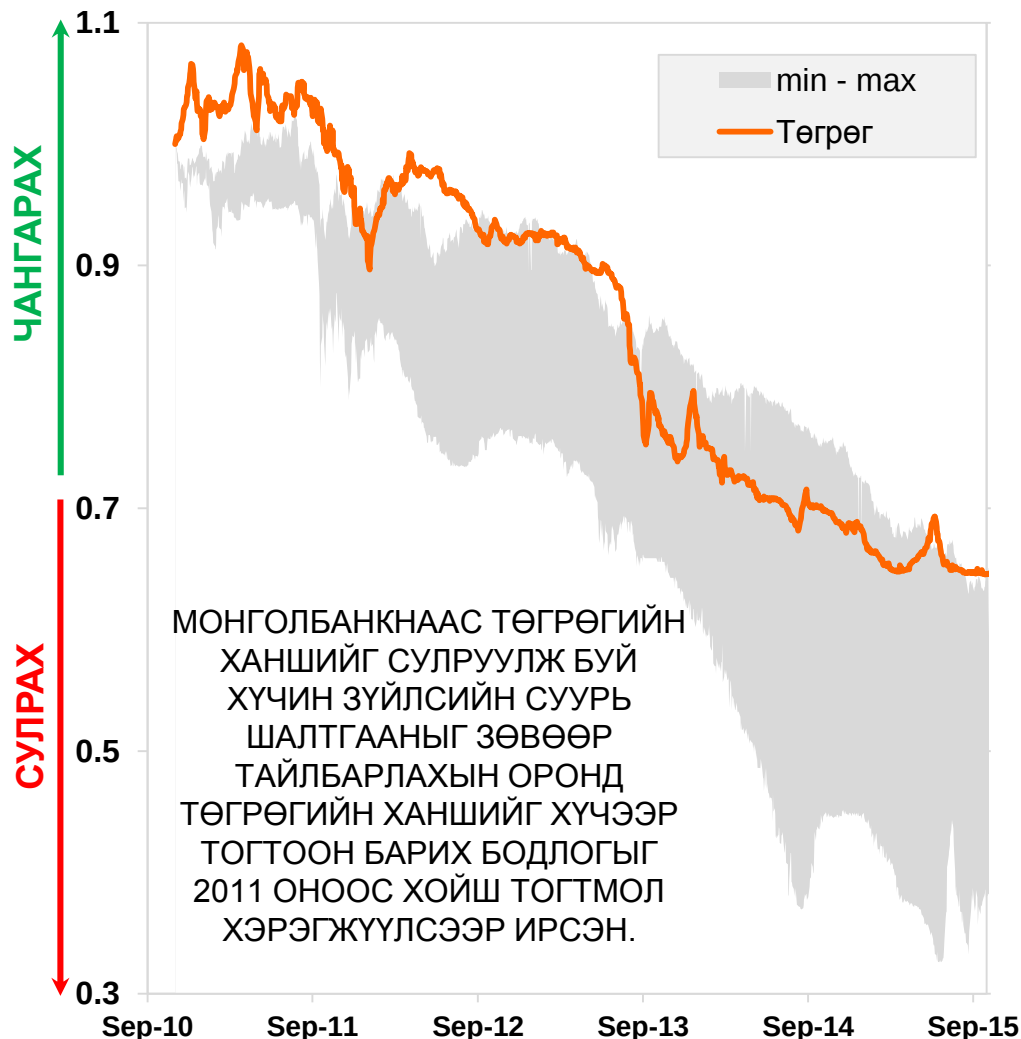
Тойм дүгнэлт

- ① 2008 оны 3-р улирлаас 2009 оны 1-р улирлын хооронд Төгрөгийн ханшийн огцом сулралтын эсрэг Монголбанк валютын нөөцөөрөө тэмцсэн боловч ~500 орчим сая долларыг ханш тогтворжуулахад зарцуулсан. Харамсалтай нь төгрөгийн ханш 1 улирлын дотор 27%-иар огцом суларсан. 2009 оны 3-р улиралд ОУВС болон донор байгууллагуудын зүгээс нийт 300 орчим сая долларын валютын тусламж авсан.
 - ② 2012 оны 1-р улиралд анхны юаны своп хийж 71 сая ам.доллартай тэнцэх валютыг солилцсон бол 2015 оны 2-р улирлын байдлаар нийт 1.77 тэрбум ам.доллартай тэнцэх хэмжээний своп хийсэн нь төгрөгийн ам.доллартай харьцах ханшийг хүчээр барьж байгаа гол эх үүсвэр юм. Энэ нь анхны своп хэлцэлтэй харьцуулахад 24 дахин өссөн үзүүлэлт юм.
 - ③ 2012 оны 2-р улиралд Монгол улсын ГВАН ~2.9 тэрбум, ам.доллартай харьцах төгрөгийн ханш ~1328 байсан бол 2015 оны 2-р улирлын байдлаар ГВАН ~1.3 тэрбум, ам.доллартай харьцах төгрөгийн ханш ~1903 болсон. Энэ хугацаанд валютын дотогшлох урсгал татарсны улмаас төгрөгийн ханш суларч эхлэсэн тул Монголбанк юаны своп хэлэлцээрээр авсан гадаад валютаа ихэнхийг нь төгрөгийн ханшийг тогтвортой байлгахад зарцуулсан нь тодорхой юм.
- Тухайлбал 2013 болон 2014 оны 3-р улирлуудад тус бүр 410 сая, 395 сая ам.доллартай тэнцэх их хэмжээний своп хэлцэл хийсэн нь эдийн засгийн идэвх оргил түвшинд хүрч гадаад валютын хэрэгцээ идэвхждэг улирлын үед төгрөгийн ханшийг хүчээр тогтворжуулахад зарцуулсан.

Төгрөгийн ханш бусад түүхий эдийн валюттай харьцуулахад харьцангуй удаан, аажим суларсан

“Түүхий эдийн Валютууд^” VS “Ам.Доллар”

Авсртали \$, Канад \$, ӨАБНУ Ранд, Перу Сол ханшууд

Тойм дүгнэлт

- Гадаад валюттай харьцах ханшийг гэнэтийн савалгаа, зах зээлийн бус шокоос сэргийлэх зорилгоор валютын захад оролцох бодлогыг ихэнх орны төв банкууд явуулдаг. Гэхдээ валютын захад төв банкнаас байнга оролцох нь ханшийн хүлээлтэд сөрөг нөлөө үзүүлдэг тул энэхүү бодлогыг тун болгоомжтой ашигладаг.
- Ялангуяа 2011 оноос эхлэн Евро бүсийн өрийн хямрал, БНХАУ-ын эдийн засгийн удаашрал, АНУ QE Бондын худалдан авалт хөтөлбөр зогссон зэрэг хүчин зүйлсээс шалтгаалан олон улсад түүхий эдийн үнэ ханш буурсантай холбогдуулан түүхий эдийн валюттай орнуудын ханш ам.долларын эсрэг огцом сулрах болсон.
- Энэхүү гадаад шокууд төгрөгийн ханшийг сулрах гадаад суурь шалтгаан болсон. Мөн ГШХО-ын бууралт, дотоод зээлийн тэлэлт, үнэ тогтворжуулах хөтөлбөр, ЗГ-ын бондын арилжаа зэрэг үзүүлэлтүүд төгрөгийн ханш сулрах үндсэн нөхцөлүүд болсон.
- Бусад түүхий эдийн валюттай харьцуулахад Төгрөгийн ханшийн сулрал харьцангуй удаан, аажим байсан байна. 2015 оны 11-р сарын 1-ний байдлаар Түүхий эдийн валютуудын ханшийг 2011 оны 11-р сартай харьцуулахад дундаж сулралт нь ~70% хувь байгаа бол Монгол төгрөг ~55% хувиар суларсан байна.
- Хэдийгээр төгрөгийн ханшийг барьж тогтоон аажим сулруулах бодлого нь маш муу бодлогын хувилбар биш боловч ААЖИМ БУЦАЛЖ БУЙ ХАЛУУН УСАНД СУУЖ БУЙ МЭЛХИЙТЭЙ адил юм.

^ Commodity currency буюу түүхий эдийн валют гэдэг нь экспортын дийлэнх хэсгийг нь түүхий эд материал эзэлдэг орнуудын валютыг хэлдэг, 2010 оны 10-р сарын 1-ний өдрийн ханшийг 1 болгон индексжүүлж Ам.доллартай харьцах ханшуудыг тооцсон болно.

МОНГОЛБАНКНЫ ТӨГРӨГИЙН ХАНШИЙГ ХҮЧЭЭР ТОГТООН БАРЬЖ БУЙ БОДЛОГО НЬ ААЖИМ БУЦЛАХ ХАЛУУН УСАНД СУУХ МЭЛХИЙН ҮЛГЭРТЭЙ ИЖИЛ ТӨГСГӨЛТЭЙ.

- 1 ЮАНЫ СВОП БОЛ САНХҮҮГИЙН ХЭРЭГСЭЛ. ӨӨРӨӨР ХЭЛБЭЛ ТОДОРХОЙ ЗАРДАЛТАЙ ЭХ ҮҮСВЭР ГЭСЭН ҮГ. БОГИНО ХУГАЦААНД БУЦААН ТӨЛӨХ ӨР МӨН;
- 2 ГАДААД ВАЛЮТЫН НӨӨЦ ШАВХАГДАЖ, ОУВС, ДОНОР БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТУЛГАЛТААР МӨНГӨНИЙ БОДЛОГО ХЭРЭГЖИХ ШААРДЛАГА ТУЛГАРНА;
- 3 ЗАХ ЗЭЭЛД ДОЛЛАРЖИХ ҮЗЭГДЭЛ УЛАМ БҮР ГАЗАР АВЧ ТӨГРӨГТ ИТГЭХ ИТГЭЛ ҮЛЭМЖ ХЭМЖЭЭГЭЭР БУУРЧ, ХҮЛЭЭЛТИЙН ГАЖУУДАЛ ҮҮСНЭ;
- 4 ВАЛЮТЫН ХАР ЗАХ ХАНШИЙГ ТОДОРХОЙЛЖ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ЗАРДАЛ ХУРДТАЙ НЭМЭГДЭНЭ. ТӨГРӨГ ХЭРЭГЛЭЭНЭЭС ХАСАГДАХ АЮУЛ БИЙ БОЛНО;
- 5 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРГҮЙ БАЙДАЛ БИЙ БОЛОХ БОДИТ ЭРСДЭЛ ҮҮСНЭ;

Монголбанкны явуулж буй бодлогыг **БОХИР ХӨВӨГЧ ХАНШИЙН СИСТЕМ** гэж нэрлэх нь түгээмэл. Тус бодлогын үед Төв банкны ил тод, нээлттэй байдал уналтад орж тодорхойгүй байдлыг улам бүр нэмэгдүүлдэг. Бохир хөвөгч ханшийн системийг ихээхэн хэмжээний гадаад валютын нөөцтэй орнууд тодорхой хугацаанд явуулдаг.

Валютын ханшийн төсөвт үзүүлэх нөлөөлөл

Орлого тал

- 1 Уул уурхайн экспортын бүтээгдэхүүний хэмжээ буурсан ч татвар ханшаар засварлагдан хурдтай буурахгүй байх
- 2 Импортын зарим бүтээгдэхүүний гаалийн үнэ төгрөгөөр өндөр тогтоогдох тул татварын орлого өсөх
- 3 Уул уурхайн бус салбарын татварт эзлэх хувийн жин нэмэгдэх
- 4 Худалдан авах чадварын бууралттай холбоотойгоор төлөвлөсөн импортын орлого буурах

Зарлага тал

- 1 Төсвийн он дамжсан хөрөнгө оруулалтын төслүүд ханшийн зөрүүний алдагдалд орох
- 2 Улсын төсвөөр санхүүжих бараа, үйлчилгээний зардал өсөх
- 3 Хөрөнгө оруулалтын зардал өсөх
- 4 Хүүний зардал өсөх

Төсвийн тэнцэл, өр

- 1 Гадаад өрийн төгрөгөөр илэрхийлэгдэх дүн өсч, ханшийн алдагдалд орох
- 2 ДНБ-ий суурь төгрөг, Гадаад өрийн суурь ам.доллар тул өр ба ДНБ-ий харьцаа алдагдах
- 3 Төлбөрийн тэнцлээр дамжин төсвийн тэнцэлд нөлөөлөх

xxxxx Сөрөг нөлөө

xxxxx Эерэг нөлөө

АГУУЛГА

МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТЭНЦВЭР БА НЭГДСЭН ТӨСӨВ

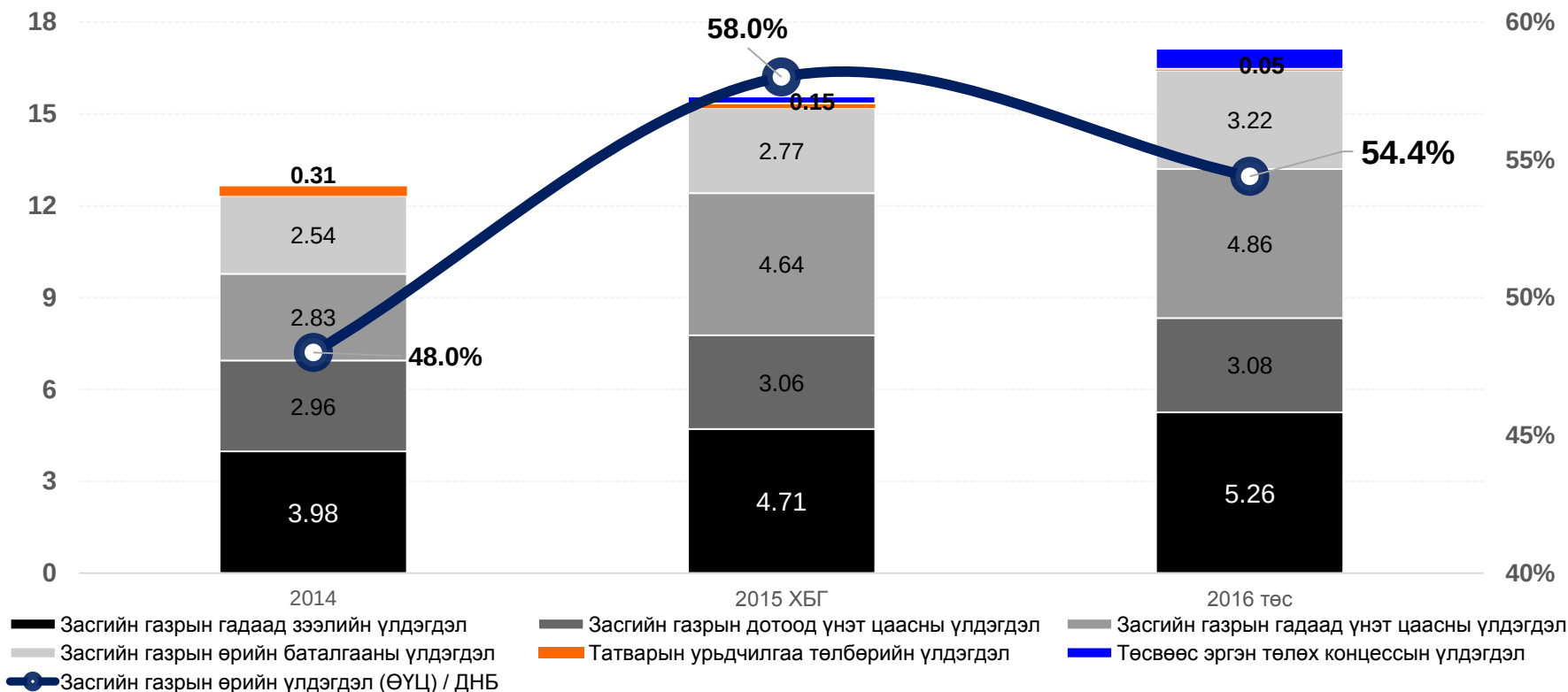
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТОЙМ

2016 ОНЫ ТӨСӨВ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙР СУУРЬ

Засгийн газрын өрийн ӨҮЦ-ээр илэрхийлсэн үлдэгдэл ДНБ-ий 54.4%-тай тэнцэнэ. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт орсон . . .

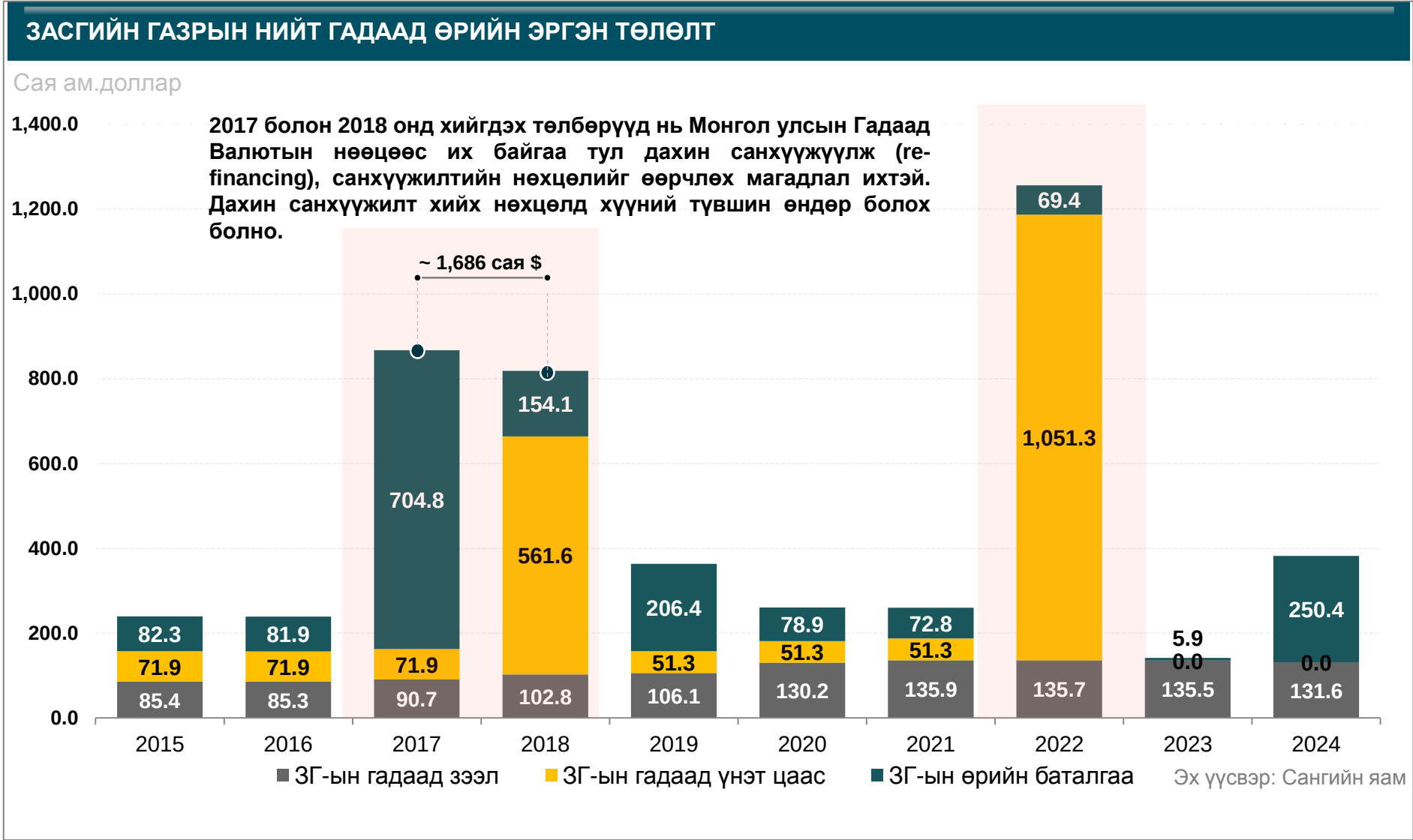
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ҮЛДЭГДЭЛ

Их Наяд төгрөг

2016 онд Засгийн газрын өрийн ӨҮЦ-ээр илэрхийлсэн үлдэгдэл ДНБ-ий 54.4%-тай тэнцэхээр байна. Энэ нь Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4 “Засгийн газрын өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон ДНБ-ий 40 хувиас хэтрэхгүй байх” гэсэн заалтыг хангахгүй байгаа ба 2015.02.18-д тус хуулийн 19.3 “...2016 оны төсвийн жилд 55 хувиас хэтрүүлэхгүй байна” гэсэн өөрчлөлт оруулсан.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТАНИЛЦУУЛГА-ӨРИЙН ҮЛДЭГДЭЛ
2017 & 2018 онд хийгдэх төлбөрүүд нь Монгол улсын Гадаад Валютын нөөцөөс их байгаа тул дахин санхүүжүүлж (re-financing), санхүүжилтийн нөхцөлийг өөрчлөх магадлал ихтэй. Дахин санхүүжилт хийх нөхцөлд хүүний түвшин өндөр болно.

АГУУЛГА

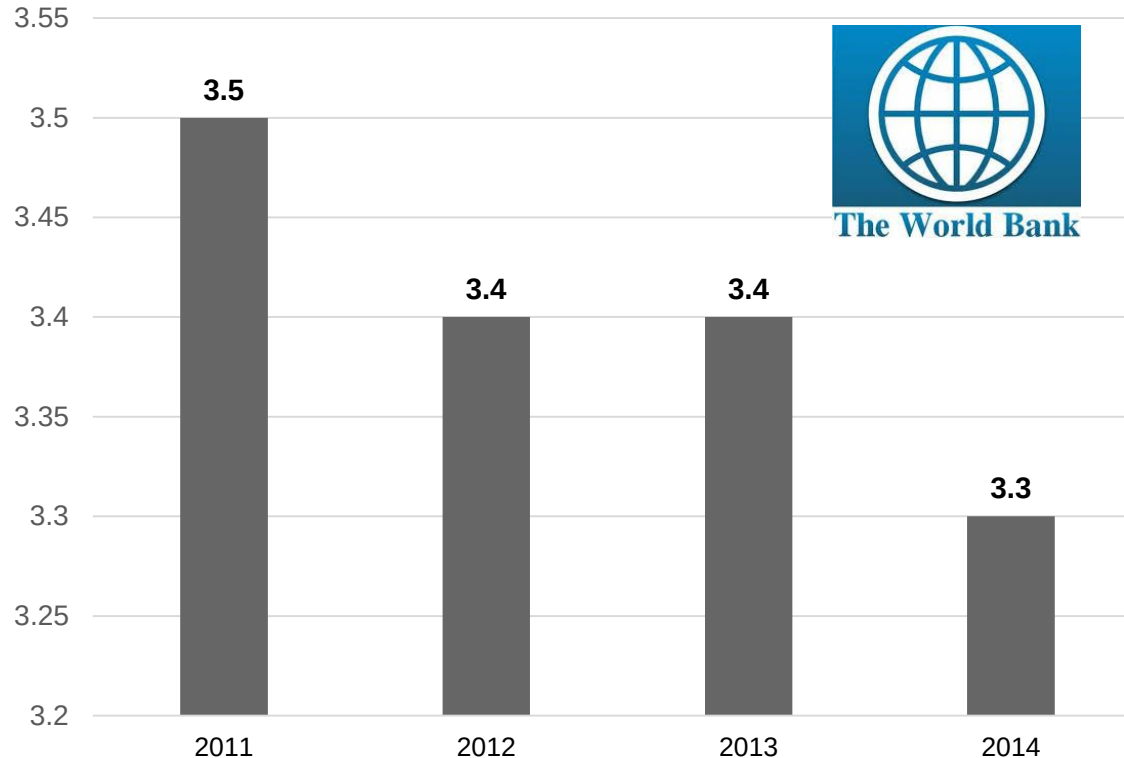
МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТЭНЦВЭР БА НЭГДСЭН ТӨСӨВ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТОЙМ

2016 ОНЫ ТӨСӨВ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙР СУУРЬ

УЛСЫН ӨРИЙН ТАНИЛЦУУЛГА-ДЭЛХИЙН БАНК МОНГОЛ УЛСЫН БОДЛОГО, ИНСТИТУЦИЙН ЧАДАВХИЙН ҮНЭЛГЭЭ БУУРЧ БАЙНА...

МОНГОЛ УЛСЫН БОДЛОГО БА ИНСТИТУЦИЙН ЧАДАВХИЙН ҮНЭЛГЭЭ (CPIA)

	CPIA
Сул бодлого	$CPIA \leq 3.25$
Хэвийн бодлого	$3.25 < CPI < 3.75$
Хүчтэй бодлого	$CPIA \geq 3.75$

Эх үүсвэр: World bank

ОУВС бага орлоготой орнуудад хийсэн өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээгээр бодлого болон институтын чадавхи сайн байх тусам өрийг удирдах боломжтой байдаг тухай үзүүлсэн байдаг. CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) буюу улсын бодлого, институтын үнэлгээ нь улс орнуудыг 1-6 оноогоор үнэлдэг ба үнэлгээ өндөр байх нь тухайн улсын бодлого болон институц сайн байгааг илэрхийлдэг. Монгол улсын хувьд уг үнэлгээ буурч байгаа бөгөөд бодлого, институтын чадавхи сул ангилал руу ойртож байна.

Монгол улсын өрийн тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүд хангалтгүй, өрийн хямралд орох эрсдэл өндөр хэвээр байна

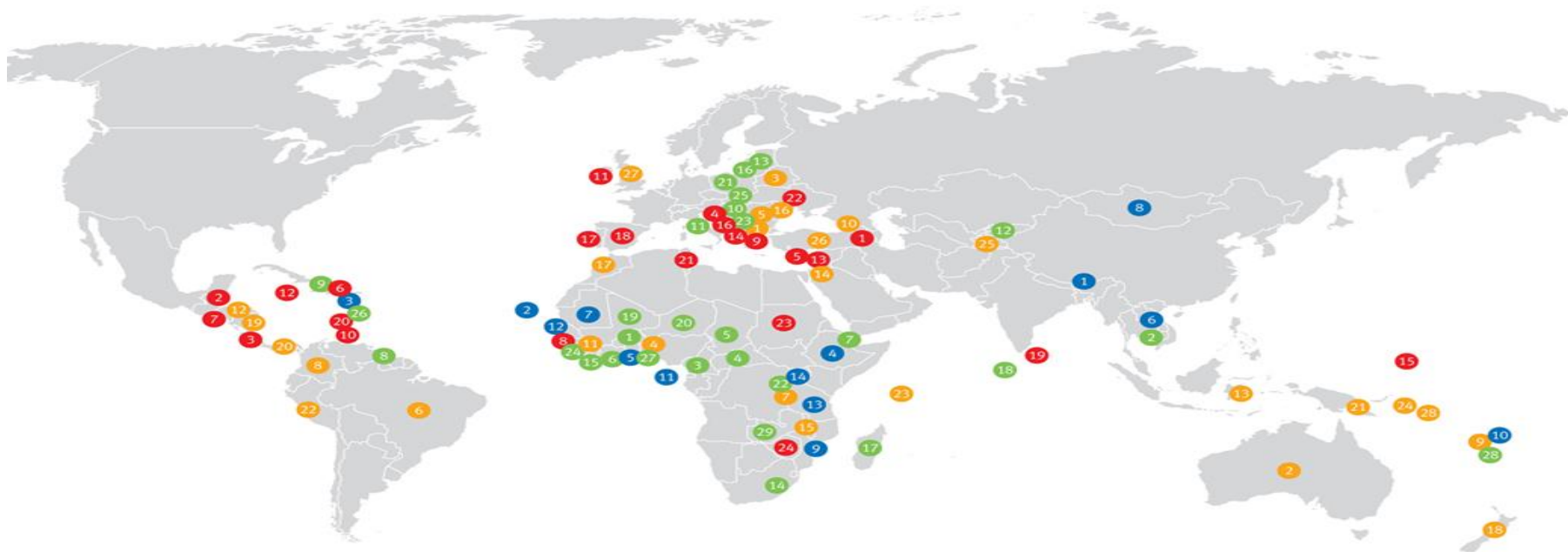
МОНГОЛ УЛСЫН ӨРИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ТААМАГЛАЛ

	2016	2017	2018	2019	2020
Нийт гадаад өр (нэрлэсэн)/ДНБ%	187.8	181.7	173.3	164.3	153.8
Улсын өр (нэрлэсэн)/ДНБ%	87.6	92.6	89.1	84.9	80.1 %
Үүнээс: Гадаад валютын өр/ДНБ%	62.4	60.2	58.4	56.2	54.0
Улсын өрийн ӨҮЦ/ДНБ%	64.6	63.4	61.0	58.3	55.8
Улсын гадаад өрийн ӨҮЦ-ийн засгийн газрын орлогод эзлэх %	259.3	255.6	240.9	230.0	216.9
Улсын гадаад өрийн ӨҮЦ-ийн экспортод эзлэх %	151.8	170.5	167.0	151.3	133.6
Улсын өрийн үйлчилгээний экспортод эзлэх %	8.2	32.8	12.4	11.9	9.1
Улсын өрийн үйлчилгээний засгийн газрын орлогод эзлэх %	14.1	49.1	17.8	18.1	14.7

Эх үүсвэр: Debt sustainability analysis, IMF, 2015

Засгийн газрын гадаад өр нь өндөр эрсдэлд орох магадлалтай 14 орны тоонд Монгол улс багтжээ...

Countries at high risk of government external debt crisis

1 Bhutan	10 Samoa
2 Cabo Verde	11 Sao Tome and Principe
3 Dominica	12 Senegal
4 Ethiopia	13 Tanzania
5 Ghana	14 Uganda
6 Lao PDR	
7 Mauritania	
8 Mongolia	
9 Mozambique	

July 2015

**JUBILEE DEBT
CAMPAIGN**

Jubilee Debt Campaign
The Grayston Centre
28 Charles Square
London
N1 6HT
+44 (0)20 7324 4722
www.jubileedebt.org.uk
info@jubileedebt.org.uk

Монгол улсын зээлжих зэрэглэл өнгөрсөн онтой харьцуулахад дахин буурсан.

Олон улсын зээлжих зэрэглэл

Гол үнэлгээний агентлагууд

	2014.11.07	2015.11.01
S&P	B+ тогтвортой	B+ сөрөг
Moody's	B2 сөрөг	B2 сөрөг
Fitch	B+ сөрөг	B+ сөрөг
TE	34 тогтвортой	34 сөрөг

Тойм дүгнэлт

- S&P ба TE нар Монгол улсын зээлжих зэрэглэл “B1”-ийг хэвээр нь үлдээсэн боловч хэтийн төлөвийг бууруулж “тогтвортой” байсныг “сөрөг” болгосон.
- Зээлжих зэрэглэлийн төлөв өөрчлөгдөх нь үнэлгээ өөрчлөгдөх эхний алхам болдог ба сөрөг төлөвийг хагас шат буурсан гэж үздэг байна.
- Монгол улсын “сөрөг” төлөв байдлыг гадаад өрийн хэмжээ өссөн, гадаад валютын нөөц багассан, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт буурсан, дотоод зээлийн хэмжээ өссөнтэй холбон тайлбарлажээ.

МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТЭНЦВЭР БА НЭГДСЭН ТӨСӨВ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ТОЙМ

2016 ОНЫ ТӨСӨВ – ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН БАЙР СУУРЬ

Анхаарал тавьсанд баярлалаа!

Нээлттэй Нийгэм Форум
Бодлогын хэлэлцүүлэг

Холбоо барих:

Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо Жамъян гүний гудамж 5/1

Улаанбаатар 14240 Монгол Улс

Утас: 976-11313207

Факс: 976-11324857

email: osf@forum.mn